

Docta Spes*

Το μέλλον του χώρου είναι τώρα. Σειρά επιστημονικών συναντήσεων
The future of space is now. A series of scientific meetings

© 2022 – 2023

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας /

Department of Architecture
University of Thessaly

✳ DOCTA SPES

Το μέλλον του χώρου είναι τώρα. Σειρά επιστημονικών συναντήσεων
The future of space is now. A series of scientific meetings

Αν κάτι μοιάζει να διαπερνά εξακολουθητικά τη σημερινή εποχή είναι η παρατεταμένη ανησυχία και η έκλειψη της ελπίδας. Οι εκτεταμένες περιβαλλοντικές καταστροφές, οι τρέχουσες και οι αναδυόμενες πανδημίες, οι πόλεμοι, οι προκλήσεις της κλιματικής αλλαγής, η διόγκωση των κοινωνικών και των οικονομικών ανισοτήτων που αφήνουν ανεξάλειπτο αποτύπωμά στο δομημένο περιβάλλον, η ανθεκτικότητα της διαφθοράς, ακόμη και η απειλή της εξαφάνισης μας φέρνουν αντιμέτωπους με την ευθραυστότητα του κόσμου μας ο οποίος γίνεται ολοένα και πιο αδιανόητος.

Ανατρέχοντας στην *Αρχή της Ελπίδας (Das Prinzip Hoffnung)* του Γερμανού φιλοσόφου Ερνστ Μπλοχ η σειρά επιστημονικών συναντήσεων του Τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας επαναφέρει την δημιουργική σημασία της *docta spes*, δηλαδή της εκπαιδευμένης ή κατανοητής ελπίδας που προκύπτει από την ενδελική εξέταση και την επεξεργασία μιας συγκεκριμένης κατάστασης. Μόνον η “δια της γνώσεως ελπίδα” παύει να είναι απατηλή επιθυμία, συναίσθημα ή παθητική ενατένιση και γίνεται εκπαίδευση της επιθυμίας και συγκεκριμένη προσδοκία. Λανθάνουσα τάση του πραγματικά δυνατού, η οποία δεν αφορά μόνο το μέλλον αλλά το παρόν: *Το μέλλον του χώρου είναι τώρα.*

If something seems to continuously transverse our contemporary era is a long-lasting agony and the eclipse of hope. Extensive environmental disasters, current and emerging pandemics, wars, the challenges of climate change, the growing social and economic inequalities that leave their indelible traces on our built environment, the resilience of corruption and even the threat for our own extinction make us confront the fragility of our world that becomes more and more inconceivable.

In reference to *The Principle of Hope (Das Prinzip Hoffnung)* of the German Philosopher Ernst Bloch a series of scientific meetings will be held at the Department of Architecture of the University of Thessaly. The meetings aim at the re-examination of the creative importance of *docta spes*, the educated or apprehended hope, that emerges as a result of the assessment and scrutiny of a specific situation. Only a ‘hope through knowledge’ stops being a false desire or sentiment, a passive contemplation, and becomes the education of desire, a precise anticipation; a latent trend of the realistically possible that does not only define our future but our present as well: *The future of space is now.*

Ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός, σε όλες τις κλίμακες και τις εκφάνσεις του, συνδέεται διαρθρωτικά με τις κοινωνικές και παραγωγικές σχέσεις, επηρεάζει και επηρεάζεται από το κυρίαρχο παραγωγικό παράδειγμα που στις μέρες μας αποκτά γεω-κοινωνικό και κοινωνικό-οικολογικό χαρακτήρα. Γι αυτό οφείλουμε να διερευνούμε εκ νέου τους όρους υπό τους οποίους ασκείται όταν αμφισβητούνται – και συγχρόνως μετασχηματίζονται- τα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτισμικά πρότυπα με τα οποία διαπλέκεται.

Οι ιδέες και οι πρακτικές που κυριαρχούν σήμερα στη δημόσια σφαίρα και στις επίσημες πολιτικές για τον χώρο -τόσο διεθνώς όσο και στην Ελλάδα- έχουν οξύνει σε τέτοιο βαθμό τα φαινόμενα των πολλαπλών κρίσεων (κλίμα, περιβάλλον, κοινωνικές ανισότητες, καταστροφή και εξάντληση των φυσικών πόρων, δημόσια υγεία) ώστε ακόμη και κεντρικά διεθνή αναπτυξιακά fora αναπτύσσουν διάλογο με ριζοσπαστικότερες ερευνητικές κατευθύνσεις, όπως η “αποανάπτυξη”, η “μετα-ανάπτυξη”, η “ομότιμη παραγωγή”, οι “κρίσιμες ζώνες” κ.α. Παράλληλα, μια σειρά αρχιτεκτονικές και καλλιτεχνικές δράσεις, η σύγχρονη θεωρία και η επιστημονική έρευνα, η ιστοριογραφία και η ενημέρωση ανιχνεύουν δυνατότητες επούλωσης και ανατροπής των ασυμμετριών των παγκόσμιων και τοπικών συνθηκών του σχεδιασμού και της διαχείρισης του χώρου. Με αντίστοιχο προσανατολισμό κινούνται και οι πρακτικές και οι αναπαραστάσεις της σχέσης του χώρου με τα ανθρώπινα δικαιώματα, η παραγωγή κουλτούρας και πρακτικών που συνδέονται με την πολιτική οικολογία και την ανοιχτή γνώση. Όλες αυτές οι ερευνητικές κατευθύνσεις μας καλούν και μας κινητοποιούν να αναστοχαστούμε την ανάγκη για το σχεδιασμό ενός μέλλοντος κατοικήσιμου και κοινωνικά συμπεριληπτικού που να στοχεύει στις μεγάλες διάρκειες ώστε να είναι αξιόβιωτο για τις επόμενες γενιές.

Το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας, σε συνέχεια των συστηματικών ερευνών του και της ιστορίας του ως ακαδημαϊκού χώρου που ενισχύει τον πειραματισμό, την ελεύθερη έκφραση και την κριτική, ξεκινά μια σειρά εκδηλώσεων με τον γενικό τίτλο *Docta Spes: Το μέλλον του χώρου είναι τώρα*, με μία Ημερίδα έναρξης διαλόγου με ομάδες που ήδη πειραματίζονται ερευνητικά σε εναλλακτικές πολιτικές και τεχνολογίες παγκοσμιο-τοπικής οργάνωσης της οικονομίας, της παραγωγής, του χώρου, της εργασίας, της συνεργασίας και των εφαρμοσμένων τεχνών, του χρόνου, της κουλτούρας, της τέχνης και των μέσων ενημέρωσης. Οι ομάδες αυτές εστιάζουν σε εναλλακτικές “κοσμοκατασκευές” σαν απαντήσεις στα μεγάλα αδιέξοδα των προαναφερθεισών αλληλένδετων και διαδοχικών κρίσεων.

Μπορεί ο αρχιτεκτονικός σχεδιασμός να συνομιλήσει κριτικά με αυτά τα εγχειρήματα που κομίζουν ελπιδοφόρες γνώσεις; Τι είδους επιστημολογίες, ριζοσπαστικά σχεδιαστικά εργαλεία και μέθοδοι απαιτούνται προκειμένου να μεταβούμε “ελπίζοντας δια της γνώσεως” (*docta spes*) προς ριζοσπαστικές αλλαγές παραδείγματος στην παραγωγή και την αναπαραγωγή των φυσικο-πολιτισμικών μας ενδιαιτημάτων ώστε να ξεπεράσουμε σταδιακά τις δομικές αντιφάσεις ανάμεσα στις κατηγορίες της υπαίθρου και της πόλης, του φυσικού και του τεχνητού, του ανθρώπινου και μη ανθρώπινου, τις σχέσεις κυριαρχίας και τις γεωμετρικές δύναμης ανάμεσα σε κέντρα και περιφέρειες που επηρεάζουν και την Ελλάδα μέσα στην παγκόσμια συγχρονία των χωρο-κοινωνικών φαινομένων του μετασχηματιζόμενου παγκοσμιοποιημένου καπιταλισμού;

Μπορούμε μέσα από τέτοιες κριτικές και σχεδιαστικές αναμετρήσεις να κατανοήσουμε τη μεγάλη εικόνα με την οποία συνδέεται άρρηκτα η πράξη της αρχιτεκτονικής; Να χαρτογραφήσουμε νέα εδάφη, να εξερευνήσουμε νέους τρόπους συνύπαρξης των διαφορετικών μορφών ζωής στη Γη και να αντιληφθούμε τα περιθώρια και την έκταση της δράσης μας, τώρα και στο μέλλον; Μπορούμε, και πως, να εξυφάνουμε ελπιδοφόρα (αρχιτεκτονικά) μέλλοντα και παραδειγματικές πρακτικές που παρεμβαίνουν στο περιβάλλον, στις μορφές κατοίκησης, στη δημόσια σφαίρα, στα κοινά και στον δημόσιο χώρο, ενισχύοντας τη χωρική, την κοινωνική και παραγωγική δικαιοσύνη με προοπτική το μέλλον των επόμενων γενεών πάνω στον πλανήτη;

Προσκεκλημένες ομάδες στην ημερίδα:

RESEARCH AND DEGROWTH (RnD) BARCELONA
P2P LAB / TZOUMAKERS
THE FUNAMBULIST MAGAZINE
FORENSIC ARCHITECTURE
ELECTRA ENERGY COOPERATIVE
COHAB ATHENS
ΣΑΠΡΟΦΥΤΑ
BOULOUKI

Architectural design of all scales and expressions is structurally related to social and productive relations and is affected by the current hegemonic productive paradigm that nowadays acquires a geo-social and eco-social character. Thus it is essential for us to re-examine the terms and conditions under which architectural design is implemented and produced when economic, social and cultural standards linked to it are being disputed and transformed at the same time.

Ideas and practices that nowadays dominate the public sphere and the official policies of space -in Greece and abroad- have intensified the phenomena of multiple crises (climate, environment, social inequalities, overexploitation of natural resources, public health) to such an extent that conventional international economic fora are opening a dialogue with more radical research plans such as “degrowth”, “post-growth”, “peer-to-peer production”, “critical zones” etc. In parallel, a series of architectural, art and media initiatives, contemporary theory and historiography and scientific research try to document possibilities for a restorative subversion of structural asymmetries between global and local conditions of design and management in the production of space. Similar is the direction followed by several practices of representation that link space to the defense of human rights, practices of cultural production, practices related to political ecology and open knowledge. All these research plans invite us and motivate us to reflect on the necessity of designing a future that will be habitable and socially inclusive in the *longue durée*, one that will make of the world a place worth living to the coming generations.

The Department of Architecture of the University of Thessaly, in continuation of systematic research and due to its history as an academic environment that reinforces experimentation, free expression and criticism, opens the *Docta Spes: The Future of Space is Now* series with a scientific meeting, in order to initiate a dialogue with research groups who are already experimenting with alternative policies and technologies of cosmo-local organization in economy, in production, in space, on labor, on cooperation and craft making, on the organization of time, on culture and art, on media information. Ones that focus their interests on alternative world making experiments as plans for the transcendence of the standoffs caused by the aforementioned, intertwined and successive crises.

Can architectural design be a critical part of such endeavors that seem to hold knowledges of hope? What kind of epistemologies, radical tools and methods are needed if we are to take part in a transition through educated desires and hopes (*docta spes*) toward a radical change of paradigm in the production and the reproduction of our natural and cultural habitats in order to transcend structural contradictions between the city and the countryside, between what we define as natural and artificial, between human and non-human, in the geometries of power between global centers and global peripheries? How all the above can reverse socio-spatial phenomena that are also affecting Greece within the contemporary transformations of globalised capitalism?

Can we grasp, though such critical practices, the big picture of our world with which the practice of architecture also goes hand in hand? Can we map new territories and new ways of co-existence of diverse forms of life on Earth and perceive the margins and the trajectories of our actions now and in the future? How can we weave (architectural) futures of hope and experimental practices that are able to intervene in favor of the environment, of housing, of the public sphere, of public space and the commons in order to reinforce spatial, social and productive justice by having in view the future of the coming generations on our planet?

The Department of Architecture invites the following groups:

RESEARCH AND DEGROWTH (RnD) BARCELONA
P2P LAB / TZOUMAKERS
THE FUNAMBULIST MAGAZINE
FORENSIC ARCHITECTURE
ELECTRA ENERGY COOPERATIVE
COHAB ATHENS
ΣΑΠΡΟΦΥΤΑ
BOULOUKI

Έναρξη ημερίδας

11:15 – 11:45

Χαιρετισμός του προέδρου
του Τμήματος (ΤΑΜ ΠΘ)

Κώστα Μανωλίδης

Εισαγωγή στο εγχείρημα
Docta Spes*

Ίρις Λυκουριώτη

11:45 – 14:15

Πρώτη συνεδρία:
Οικονομία και παραγωγή

Research and Degrowth (RnD)
Barcelona

Άγγελος Βαρβαρούσης
Γιώργος Καλλής

> Συζήτηση 15 λεπτών

P2P Lab - Tzoumakers

Βασίλης Κωστάκης
Αλέκος Πανταζής

> Συζήτηση 15 λεπτών

///

Συντονισμός:
Ίρις Λυκουριώτη
Κώστας Μανωλίδης

Ερώτημα:
Μαρία Βροντίση
Δημήτρης Ψυχογιός

>> **14:15 – 15:00 Διάλειμμα**

15:00 – 16:15

Δεύτερη συνεδρία:
Αναπαραστάσεις και πληροφορία

The Funambulist Magazine
Λέορλντ Λαμμ

Forensic Architecture
Στέφανος Λεβίδης

> Συζήτηση 15 λεπτών

///

Συντονισμός:
Fabiano Micocci

Ερώτημα:
Φοίβη Γιαννίση

16:15 – 17:30

Τρίτη Συνεδρία:
Καθημερινή ζωή και κατοικία

Electra Energy Co-operative:
Χρήστος Βρεττός

CoHab Athens:
Κωνσταντίνα Θεοδώρου

> Συζήτηση 15 λεπτών

///

Συντονισμός:
Ανθή Κοσμά

Ερώτημα:
Γιώργος Μητρούλιας

>> **17:30 – 18:00 Διάλειμμα**

18:00 – 19:15

Τέταρτη συνεδρία:
Τέχνες και Τεχνουργήματα

Σαπρόφυτα
Νάντια Αργυροπούλου

Βουλouki
Παναγιώτης Κωστούλας

> Συζήτηση 15 λεπτών

///

Συντονισμός:
Φανή Παραφόρου

Ερώτημα:
Ζήσης Κοτιώνης

> **19:15 – 19:45 Συμπεράσματα**

>> **21:00 Δείπνο**

Παρακολούθηση online
Link @MSTeams

DOCTA SPES i / PROGRAM

Opening of the seminar

11:15 – 11:45

Welcoming speech from the
President of the Department
Kostas Manolidis

Introduction to the project
Docta Spes*
Iris Lykourioti

11:45 – 14:15

*First session:
Economy and production*

Research and Degrowth (RnD)
Barcelona
Angelos Varvarousis
Giorgos Kallis

> 15 min discussion

P2P Lab - Tzoumakers
Vasilis Kostakis
Alekos Pantazis

> 15 min discussion

///
Coordination:
Iris Lykourioti
Kostas Manolidis

Responses:
Dimitris Psychogyos
Maria Vrontissi

>> **14:15 – 15:00 Break**

15:00 – 16:15

*Second session:
Representations and information*

The Funambulist Magazine
Léopold Lambert

Forensic Architecture
Stefanos Levidis

> 15 min discussion

///
Coordination:
Fabiano Micocci

Response:
Phoebe Giannisi

16:15 – 17:30

*Third session:
Everyday life and housing*

Electra Energy Co-operative:
Chris Vrettos

CoHab Athens:
Constantina Theodorou

> 15 min discussion

///
Coordination:
Anthi Kosma

Response:
Giorgos Mitroulias

>> **17:30 – 18:00 Break**

18:00 – 19:15

*Fourth session:
Arts and artifacts*

Saprofyta
Nadja Argyropoulou

Boulouki
Panagiotis Kostoulas

> 15 min discussion

///
Coordination:
Fani Paraforou

Response:
Zisis Kotionis

> **19:15 – 19:45 Conclusions**

>> **21:00 Dinner**

Connect online
Link @MSTeams

Docta Spes*

Το μέλλον του χώρου είναι τώρα

> Σειρά επιστημονικών συναντήσεων

Επιστημονική επιμέλεια και οργάνωση:

Ίρις Λυκουριώτη
Κώστας Μανωλίδης

Επιστημονική συμβολή:

Γιώργος Τζιρτζιλάκης

Τεχνική υποστήριξη:

Κέντρο Η/Υ
Γιάννης Κομνινός
Γιάννης Μάνης

*Εργαστήριο Περιβαλλοντικής
Επικοινωνίας &*

Οπτικοακουστικής Τεκμηρίωσης

Σπύρος Παπαδόπουλος
Νίκος Βαμβακάς
Γιώργος Καλαούζης
Ελένη Πισπίρη
Ιφιγένεια Χαρατσά

Φοιτητική ομάδα:

Ιφιγένεια Καραμέλιου
Γιάννης Κουνάβης
Μαρία Νικολοπούλου
Λίγεια Παπαϊωάννου
Χαρά Παπουνίδου
Κορνηλία Χριστοδούλου

Διοικητικά και οικονομικά θέματα:

Νάνσυ Γκάτα

Γραμματεία:

Σοφία Κόνιαρη

Docta Spes*

The future of space is now

> A series of scientific meetings

Curated and organized by:

Iris Lykourioti
Kostas Manolidis

Scientific contribution:

Yorgos Tzirtzilakis

Technical support :

Computer Center
Ioannis Komninos
Ioannis Manis

*Laboratory of Environmental
Communication &*

Audiovisual Documentation

Spiros Papadopoulos
Ifigenia Charatsi
Giorgos Kalaouzis
Eleni Pispiri
Nikos Vamvakas

Student team:

Kornelia Christodoulou
Ifigeneia Karameliou
Yiannis Kounavis
Maria Nikolopoulou
Lygeia Papaioannou
Hara Papounidou

Administration:

Nancy Gata

Secretarial affairs:

Sofia Koniari

Η εκδήλωση θα μεταδοθεί κατά ένα μέρος online.
Για περισσότερες πληροφορίες www.arch.uth.gr

The event will be broadcasted partially online.
For more info www.arch.uth.gr

Link @MSTeams

© 2022 – 2023

Τμήμα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών
Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας /

Department of Architecture
University of Thessaly

